

Osmaniye’de Fransız İşgali ve Millî Mücadele (Harp Raporlarına Göre)

Ebru Güher

Elazığ, Manas Yayıncılık, 2019, 206 Sayfa, ISBN: 978-975-6089-88-0

Gizem KOCAKILIÇ*

1982 yılında Elazığ’da doğan incelediğimiz eserin yazarı Ebru Güher, ilköğrenimini Elâzığ Namık Kemal İlköğretim Okulu’nda, orta öğrenimini Elazığ Merkez Orta Okulu’nda lise öğrenimini ise Elazığ Mehmet Akif Ersoy Lisesi’nde tamamladıktan sonra 1999 yılında mezun olmuştur. Aynı yıl Fırat Üniversitesi Fen–Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü’nü kazanmış; 2003 yılında mezun olduktan sonra aynı yıl içinde Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Cumhuriyet Tarihi Bilim Dalında Yüksek Lisans Eğitimi başlamıştır. 2006 yılında *Lozan Konferansı’nın Türk Basınına Yansımaları* adlı teziyle bilim uzmanı unvanını almıştır. 2008 yılında aynı ana bilim dalında *Başlangıcından Birinci Dünya Savaşı’na Kadar Türk–Amerikan İlişkileri* adlı doktora çalışmasına başlamıştır.

2009 yılında Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi’nde Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Bölümüne okutman olarak atanmıştır. 2013 yılında doktorasını tamamlamıştır. 2014 yılında doktor öğretim üyesi, 2019 yılında ise doçent olarak görev yapmış olup Fakülte Kurul Üyeliği, Bölüm Başkanlığı, Bölüm ECDS AKDS Koordinatörü, Erasmus Koordinatörü, Ana Bilim Dalı Başkanlığı gibi çeşitli görevlerde bulunmuştur. Ayrıca Amerika, Misyonerlik ve Ermeni Sorunu gibi konularda çalışmaları da bulunmaktadır. Şu anda Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitü Müdürü olarak görevine devam etmektedir.

Ebru Güher’in 206 sayfadan oluşan *Osmaniye’de Fransız İşgali ve Millî Mücadele (Harp Raporlarına*

* Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Cumhuriyet Tarihi Anabilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi, [2021106103@ogr.oku.edu.tr / gizemkocakilic@gmail.com](mailto:gizemkocakilic@gmail.com), ORCID NO: 0000-0002-1543-8916

Göre) adlı eseri; önsöz, içindekiler, kısaltmalar, giriş, üç ana başlık, on dokuz alt başlık, sonuç, kaynakça ve okura büyük kolaylık sağlayan bir dizinden oluşmaktadır.

Yazar, önsözde eseri kaleme alma amacından bahsederken eserin hazırlanmasında destek verenlere teşekkürlerini sunmuştur. Yazar kitabı yazma amacına değinirken iki önemli husus üzerinde durmuştur. Bunlardan ilki Millî Mücadele döneminde güney cephesi ile ilgili mevcut çalışmalarda çoğunlukla Adana, Antep, Urfa ve Maraş'ın ön plana çıktığı ve Osmaniye'nin Millî Mücadele'ye katkısının arka planda kaldığıdır. İkincisi ise Osmaniye'nin Millî Mücadele döneminde yeri ve önemi konusunda akademik çalışmaların yeterli olmayışıdır. Bu doğrultuda yazar Millî Mücadele Döneminde Osmaniye'nin askeri gücünü analiz etmek, stratejik bir mevkide bulunan Osmaniye'nin önemine dikkat çekmek ve Osmaniye'nin 1918 – 1922 tarihleri arasında oynadığı rolü ortaya koymayı amaçlamıştır.

Kitabın, “*Bölgenin Coğrafi Önemi ve Tarihsel Sürecine Genel Bir Bakış*” adlı giriş kısmında Çukurova'nın tarihi coğrafyasına bakıldığında Osmaniye ve çevresinin stratejik bir konumda bulunmasından bahsedilmiş olup Osmaniye'nin kuruluş sürecine değinilmiştir. Öte taraftan Emperyalist güçlerin I. Dünya Savaşı ve sonrasında imzaladıkları anlaşmalarla bölge üzerindeki emellerini gerçekleştirme doğrultusunda yapmış oldukları planlar kısaca ele alınmıştır. Bu suretle eserin daha iyi kavranabilmesi açısından giriş bölümü büyük bir önem arz etmektedir.

“*Harp Raporlarına Göre Osmaniye ve Havalisinde Türk Ordusunun Durumu ve Kuva-yı Milliye'nin Teşkilatlanması (1918 – 1919)*” adlı I. Bölümde Mondros Mütarekesi'ni takip eden yıllarda bölgedeki Türk ordusunun mevcudu hakkında detaylı bilgiler veren yazar, 28 Kasım 1918 tarihinde Osmaniye'deki tümen miktarlarını da tablolar halinde incelemiştir. Erzak ve menzil ambarlarının Osmaniye'de bulunması bölgenin önemini arttıran önemli nedenler arasında olduğunu ifade eden yazar, özellikle Osmaniye de bulunan Toprakkale ve Mamure İstasyonlarının iaşe ve nakil işlemleri açısından stratejik bir üs konumunda olduğu üzerinde durmuştur. Aynı ana başlık altında Fransız ve İngiliz birliklerinin bölgedeki işgal faaliyetlerine karşın alınan tedbirlerden söz edilirken Fransa'nın bölge üzerindeki amaçlarının Ermenilerle iş birliğini zorunlu kıldığına değinilmiştir. Bu suretle Fransız-Ermeni dayanışmasının amacı ve gelişimi ele alınmıştır. Ayrıca Millî Mücadele'nin ilk kurşununun atıldığı yer olan Dört Yol'un işgali ile Kuva-yı Milliye'nin teşkilatlanması ve işgaller karşısında faaliyetlerine hız vermesi işlenmiş; Ceyhan, Dört Yol, Osmaniye, Bahçe, İslahiye bölgelerindeki Kuva-yı Milliye ve Müfrezeler tablolar oluşturulmak suretiyle verilmiştir.

“*Harp Raporlarına Göre Osmaniye'de 1920 yılında Meydana Gelen Gelişmeler*” adlı II. Bölümde yazar, 1920 yılında Osmaniye'nin genel durumundan söz edip Fransızlara karşı verilen başarılı mücadeleye değinmiş akabinde Bahçe ve Haruniye savaşlarını ele almıştır. Fransızlar ile yapılan ateşkes sonrası meydana gelen olaylarda Fransa'nın bölgedeki amaçlarını yazar şu şekilde açıklamıştır:

“*İstanbul Hükümeti'nin atadığı vali ve memurlarla halkı zorlayıp milli hareketi durdurmaya çalışmak, Ermenilerle halkı baskı altında tutmak, halktan Fransız idaresini istediklerine dair oy almak, esir aldıkları Türkleri padişah ve halifeye karşı asi kabul ederek bu kişilerin birçoğunu idam etmek, kendi esirlerini kurtarmak ve Türklere yapacakları taarruz hazırlıklarını tamamlamak* (s.67).”

Ateşkesin sükûneti sağlayamadığı ve bölgede emir ve komuta değişikliği yapıldığı konusuna değinen

yazar, ateşkes sonrasında Osmaniye’de yaşanan olayları kronoljik sırayla vererek Kovanbaşı, Kanlıgeçit savaşları ve Mamure Çatışması üzerinde önemle durmuştur.

“*Harp Raporlarına Göre Osmaniye’de 1921 Yılında Meydana Gelen Gelişmeler*” adlı III. Bölümde Ocak 1921’den Ekim 1921’e kadar Osmaniye’de gelişen olaylara yer veren yazar, harp raporlarını analiz ettiğinde Osmaniye’nin bölgenin savunulması için önemli bir üs konumunda olduğu ve söz konusu bölgeye büyük önem verildiğini dile getirmiş; Ankara Anlaşması sonucunda Fransızların Osmaniye’yi terk etmesine değinmiştir.

Sonuç kısmında yazar, Millî Mücadele Yıllarında Fransızlara karşı ilk direnişin yaşandığı Osmaniye ve çevresinin önemine dikkat çekerken Osmaniye’nin lojistik ve askeri yönden önemli roller üstlendiğinin altını çizmiştir.

Millî Mücadele’nin 100.yılında yayınlanmış olan bu eser, sade, açık ve anlaşılır bir dilde kaleme alınmıştır. Eserde ayrıntılı dipnotlara yer verilmesi konunun aydınlatılması ve okuyucunun konuya hâkim olması açısından büyük önem taşımaktadır. Harp Raporları, Osmanlı Arşivi, Ankara Üniversitesi Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü Arşivi, Türk Tarih Kurumu Arşivi ve Gazeteler başta olmak üzere tetkik eserler, makale ve bildirimler esas alınarak kaleme alınan eser özgünlüğünün yanı sıra alanında ilktir. Konuya ilgi duyanların istifade edeceği ve bu alanda yapılacak yeni akademik çalışmalara temel olması bakımından örnek bir eserdir.